

СТАНОВИЩЕ

от **акад. проф. д-р Дроздстой Стоянов Стоянов**, дм, дмн, МУ Пловдив

(акад. дл., име, презиме, фамилия, н.ст. – научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **'доктор'**

Автор: Мартин Валентинов Колев

Тема: „Ментализационни процеси при тревожно-депресивна симптоматика. Любопитство и вдъхновение“

Научна специалност: 3.2. Психология, Клинична психология

Научен ръководител: доц. д-р Павлина Петкова

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеното становище се основава на следните документи:

- дисертационен труд
- автореферат
- списък на научните публикации по темата на дисертацията и автобиография на кандидата

2. Актуалност на тематиката

Проблемът за концептуалната интеграция на когнитивно-афективно-поведенческите психични системи и процеси през конструкта на ментализацията, разработен в дисертационния труд, е извънредно актуален в научно и приложно отношение. Темата за ментализацията е закрепена устойчиво в дневния ред на водещи международни изследователски програми, конференции и влиятелни списания и съставлява перспективна авангардна тенденция в модерната психология, психопатология и психотерапия.

3. Познаване на проблема

Докторантът притежава системни познания по изучаваната тема.

В първия раздел е представен литературен обзор за дефиницията на ментализацията, като същата е проследена чрез задълбочена реконструкция на историческите предпоставки за нейното възникване като интегративна епистемологична формула в трудовете на Питър Фонаги. Представени са задълбочено и изчерпателно предпоставящите концепции за

привързаност, теория на ума, само-рефлексията и емпатията. Направеният преглед на литературата е сполучливо насочен към невробиологичните и невро-изобразяващите маркери, които обуславят ментализацията, както и към взаимната свързаност на ментализацията с любопитството и вдъхновението. По-нататък са търсени проекции към значими и често срещани психопатологични и маладаптивни състояния, като тревожността и депресията. Литературният анализ показва компетентен поглед и ни ориентира към изключителното многообразие и комплексност на това едно про-иновативно и същевременно фундаментално понятие за клиничната психология. По този начин се адресират условията и предпоставките за дизайна на дисертационния труд. По моя преценка по-уместен превод на темина *'theory of mind'* е „теория на съзнанието“. Също така в бъдещи произведения по проблема авторът би могъл да използва и опита, натрупан от нашия екип в изследването на невро-биологичния субстрат на афективността чрез методите на *in vivo* невро-изобразяването (Kandilarova, S., Stoyanov, D., Stoeva, M., Latypova, A., & Kherif, F. (2020). *Functional MRI in Depression—Multivariate Analysis of Emotional Task. Journal of Medical and Biological Engineering, 40(4), 535-544*).

4. Методика на изследването

На основание на проведения критичен анализа на литературата, докторантът е използвал батарея (панел) от методи за измерване на описаните конструкти, в частност за оценка на депресия, Beck Depression Inventory II, тревожност (BAI-II), Beck Anxiety Inventory II, Въпросник за вдъхновение (IS), Inspiration Scale, Въпросник за любопитство (CEI – II), Curiosity and Exploration Inventory II.

Изборът на методите е теоретично и емпирично обоснован.

Посочените методики са взаимно-допълващи се по отношение на своята познавателна, психо-диагностична и предиктивна стойност и отговарят на установените стандарти за валидност и надеждност в клиничната оценка.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Използваният инструментариум за статистически анализ са подходящи с оглед на поставените цели и задачи. На основа на направените изводи могат да се оформят две групи приноси на настоящия дисертационен труд.

I. Теоретични:

- Направен е задълбочен и критичен анализ на специализираната литература, обхващаща психологични конструкти като ментализация, рефлексивно функциониране, епистемологично доверие, процесите на вдъхновение,

любопитство и техните психични, биологични, невробиологични и социални корелати. Проучени са техните системни връзки и взаимоотношения.

- На основа на концептуално проучване на техните системни взаимоотношения се установяват връзки между базовите процеси на функциониране (ментализиране) и по-специфичните процеси (вдъхновение, любопитство), с проекции и осмисляне в контекста на психотерапията.

II. Приложни:

- Осъществено е оригинално емпирично изследване на взаимовръзката между ментализационните процеси и процесите на вдъхновение, любопитство, импулс към изследване.
- Установени са значими статистически взаимовръзки между изследваните компоненти, които дават основание те да бъдат прилагани в изграждането на холистичен психотерапевтичен подход.
- Изследваните феномени на любопитство и вдъхновение дават основание те да залегнат в инструментариума на терапевтичните програми и стратегии при тревожно-депресивни пациенти.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

По темата на дисертацията са реализирани общо 12 публикации, от които 4 в реферирани издания, а останалите в тематични сборници от научни форуми. От реалните научни публикации една е в списание с импакт фактор от Q2 на Clarivate Analytics, с теоретичен характер, и една в тематична монография в чужбина, на издателство, индексирани в международните бази данни Scopus и Web of Science.

Личното участие на докторанта в проведеното дисертационно изследване е определящо..

Препоръчвам на автора да реализира повече публикации в периодични списания от кварталната система с наличните данни, както и да експонира своите хипотези и методология на кръстосано валидиране с методите на невронауката.

7. Автореферат

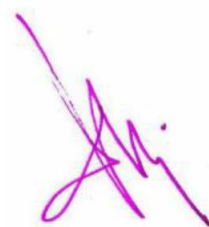
Авторефератът, пресъздаващ накратко основните мотиви в научния труд, отговаря напълно на регламентираните изисквания и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Мартин Валентинов Колев **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност клинична психология, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да гласува утвърдително за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’** на Мартин Валентинов Колев в докторска програма по клинична психология.

Изготвил становището:

акад. проф. д-р Дроздстой Стоянов, дмн